

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 94(477)

**КИЇВСЬКІ МІСЦЯ ВШАНУВАННЯ
ВИДАТНОГО АВІАКОНСТРУКТОРА
ОЛЕГА КОСТЯНТИНОВИЧА АНТОНОВА****PLACE IN KYIV HONOR
IN OUTSTANDING AIRCRAFT DESIGNER
OLEG KONSTANTINOVICH ANTONOV****Братусь І. В.,**

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Київський університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна), e-mail: kulturolog@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8747-2611

Михалевич В. В.,

кандидат культурології, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Київський університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна), e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-4847-5833

Гунька А. М.,

викладач кафедри образотворчого мистецтва, Київський університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна), e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-4455-1640

Bratus I. V.,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Department of Fine Arts, Kyiv University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine), e-mail: kulturolog@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8747-2611

Mykhalevych V. V.,

Candidate of cultural studies, Associate Professor, Associate Professor, Department of Fine Arts, Kyiv University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine), e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-4847-5833

Gunka A. M.,

lecturer of the Department of Fine Arts, Kyiv University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine), e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-4455-1640

Проаналізовано деякі пам'ятні місця О. Антонова. Розглянуто основні пам'ятники, меморіальні дошки, вулиці. Наводиться інформація про місцезнаходження пам'ятників, їх авторів. Проаналізовано основні здобутки авіаконструктора, його роль в розбудові міста.

Ключові слова: біографія, історія, наука.

Analyzed some memorable places O. Antonov. The main monuments, plaques, streets a reconsidered. The information about the location of monuments and their authors is given. The main achievements of the aircraft designer, his role in the development of the city are analyzed.

Keywords: biography, history, science.

Київ є місцем зосередження колосальної людської діяльності. Київські вулиці наповненні пам'ятними місцями. Саме на нашій землі було реалізовано за складних обставин багато викликів століття. Долаючи біль і втрати, значна частина нашого народу зуміла підняти вітчизняний рівень науки і техніки на доволі високий рівень. Олег Антонов справедливо відноситься до одних з найбільших українських постатей ХХ століття. Пам'ять про видатного конструктора гідно репрезентована в Києві в цій невеличкій розвідці ми наводимо приклади вшанування О. Антонова в столиці України.

На першому місці завжди знаходяться місця, що тісно пов'язані з життям і діяльністю історичних особистостей. Саме державне підприємство «Антонов» стало для конструктора не просто місцем роботи – це ім'я знане по всьому світу. За свідченням сайту підприємства: «ДП «АНТОНОВ» є одним з не багатьох підприємств світу, що реалізує повний цикл створення сучасного літального апарату – від розробки та серійного виробництва та забезпечення комплексної після продажної підтримки. При цьому колектив підприємства залишається вірним традиціям, закладеним Олегом Костянтиновичем Антоновим». Як бачимо, ім'я видатного конструктора стало світовим брендом.

Школа №96 носить ім'я Олега Антонова. Вона була збудована за клопотанням конструктора – він постійно дбав про хороші умови для родин співробітників. Саме він ініціював шевську підтримку школи потужним підприємством. В цю школу ходили діти О. Антонова від третього шлюбу Олена та Андрій. Піклування про всі аспекти людського життя випливали з життєвої філософії авіаконструктора: «Колектив не створюється наказами, хоча вони й потрібні. Не створюється тільки збиранням і перестановкою людей. Колектив поєднує не будівля, у якій він працює. Головне, без чого колективу не може бути, – це єдність мети... Створення дружнього, працездатного колективу – це праця особлива, праця вищого порядку».

Окремо варто відзначити пам'ятники і меморіальні дошки. Головним пам'ятником вважається погруддя на території на території ДП «Антонов» (вулиця Академіка Туполева, 1). Скульптором цього погруддя виступив щурупчанин Анатолій Шаталов. Примітно, що скульптур сам був причетний до авіації – в роки Другої світової війни він служив диспетчером при штабі 13-ої повітряної армії Ленінградського фронту, нагороджений орденом Червоної Зірки. Можливо

спорідненість інтересів допомогла відтворити вдалий образ геніального конструктора.

Шкода, що побачити цей пам'ятник можуть лише співробітники авіазаводу. Передпрохідною цього заводу (проспект Перемоги, 100) встановлено пам'ятник Петру Нестерову (Автори композиції – скульптор Євген Карпов і архітектор Анатолій Сницарев). Особлива увага надається естетиці, що відповідає загальному «духу» авіабудування. Вчені зазначають при цьому, що естетична форма не має пізнавального статусу, через естетичну цінність ми не отримуємо власне знання. Проте вона сприяє пізнанню, активізує його, служить нашій орієнтації в навколишньому світі. Характерний приклад наводить власне авіаконструктор Антонов: інтуїтивно найбільш красива форма зазвичай виявляється і найбільш доцільною, як це потім показує розрахунок. В естетичному відношенні важлива для нашого пізнання інформація як би «згорнута», і воно дозволяє відразу, єдиним поглядом охопити безліч параметрів (Кузнецова Татьяна Викторовна. «Современные проблемы эстетики» Вестник Московского университета. Серия 7: Философия, no.3, 2011, p.46–56).

Своєрідним є й надгробок на могилі О. Антонова – плита під певним кутом ніби «зависає» в повітрі. Цей надгробок символізує стрімкий злет і раптовість смерті. Значну частину фронтальної частини могили відводиться силуетам літаків.

В Києві встановлено ще дві меморіальні дошки О. Антонову – на вулиці Антонова та вулиці Огарьова. Саме на вулиці Огарьова конструктор прожив з 1957 по 1984 роки. Вулиця Антонова до 1985 року називалася Авіаційною – після смерті Олега Костянтиновича їй було надане його ім'я. Вулиця Авіаконструктора Антонова пролягає від Повітрофлотського проспекту до вулиці Ушинського.

Та пам'ять про конструктора зберігається й за допомогою його творинь – літаків. Ан-26 встановлений біля центрального корпусу Національного авіаційного університету. А в ангарному комплексі НАУ наявні Ан-2 та Ан-24. Ще ширше родина «Анів» репрезентована в Державному музеї авіації.

По всій Україні можна віднайти чимало літаків–пам'ятників, що нагадують про видатного конструктора. В цьому дослідженні ми лише коротко торкнулися цієї теми, але вона буде поповнюватися з кожним роком.

Сподіваємося, що ліквідація Державний авіабудівничого концерну «Антонов» (постанова Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. №546) не вплине на вшанування пам'яті Олега Антонова в нашому місті.

Список використаних джерел

1. 'Байковий некрополь' [Текст]: Історичний фотоілюстрований довідник', 2004, авт.–упоряд. В. О. Жадько, К.: *СПД Жадько В. О.*, 239 с.: фотоіл.
2. Братусь, Іван Вікторович, 2017. 'Нові підходи до вивчення історії Києва', In: *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук*, 25–26 серпня 2017, м. Одеса, с.74–76.

3. 'Вулиці Києва. Довідник', 1995, К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 352 с.

4. Михалевич, Віктор Вадимович, et al, 2016. 'Проблема місця радянської скульптури в Україні та її сприйняття (на прикладах країн колишнього СРСР)', Diss. НАУ.

5. 'О. К. Антонов – многогранность таланта: к 100-летию со дня рождения', 2006, Киев: *Авиаци. науч.–техн. комплекс им. О. К. Антонова: Издат. центр «АэроХобби»*, 183 с.

References

1. 'Bajkovyj nekropol' [Tekst]: Istorychnyj fotoiljustrovanyj dovidnyk (Fake necropolis [Text]: Historical photo illustrated guide)', 2004, avt.–uporjad. V. O. Zhad'ko, K.: *SPD Zhad'ko V. O.*, 239 s.: fotoil.

2. Bratus', Ivan Viktorovych, 2017. 'Novi pidhody do vyvchen-nja istorii' Kyjeva (New approaches to studying the history of Kiev)', In: *Aktual'ni problemy gumanitarnyh ta pryrodnych nauk*, 25–26 serpnja 2017, m. Odesa, s.74–76.

3. 'Vulyci Kyjeva. Dovidnyk (Streets of Kiev. Directory)', 1995, K.: «Ukrai'ns'ka encyklopedija» im. M. P. Bazhana, 352 s.

4. Myhalevych, Viktor Vadymovych, et al, 2016. 'Problema misca radjans'koi' skul'ptury v Ukrai'ni ta i'i' spryjnjattja (na prykladah krai'n kolyshn'ogo SRSR) (The problem of the place of Soviet sculpture in Ukraine and its perception (on examples of countries of the former USSR))', Diss. NAU.

5. 'O. K. Antonov – mnogogrannost' talanta: k 100-letiju so dnja rozhdenija (O. K. Antonov – the versatility of talent: to the 100th anniversary of the birth)', 2006, Kiev: *Aviac. nauch.–tehn. kompleks im. O. K. Antonova: Izdat. centr «AeroHobby»*, 183 s.

* * *